

tendők, mint a melyek a váltó előzetesen történt szabályszerű bemutatásakor elmaradt fizetés, tehát jogellenes mulasztás, vagyis az adós részéről kötelezettségének nem pontos teljesítése által a hitelezőnek törvényes szabályoknál fogva szükségszerűen felmerültek. De mindamellett, hogy a méltányosság és az általános magánjogi elvek a mellett szólnak, hogy az ily a hitelezőnek okozott vagyoni hátrány tekintetében az adós megtérítési kötelezettsége kimondassék, ezen igénynek magánjogi uton való érvényesítése nemcsak a bizonyítás miatt, de anyagi tekintetben is nehézségekkel járna. Az ily csekély összeg peres uton való behajtásának kellemetlen voltát még fokozná az a körülmény, hogy a hitelezőnek itt a váltójog perbeli előnyei nem volnának segítségére, eltekintve attól, hogy a többi váltókötelezett egyetemleges szavatossága magánjogilag elenyésznek. Emellett ama kérdésre, vajjon a hitelezőt megilleti-e az ily költségekre nézve váltójogi igény, sem lehetne teljes biztonsággal igenlőleg válaszolni.

A váltótörv. 81. §-a kimondja ugyan, hogy a váltóadósok kötelezettsége kiterjed mindarra, a mit a váltóbirtokos a váltókötelezettség nem teljesítése miatt követelni jogosítva van. De a váltótörvénynek ezen kötelezettség tartalmát közelebbről megjelölő valamennyi határozománya feltételezi azt, hogy az óvás feltétele a váltóösszegnek legalább részbeni nem fizetése miatt történt legyen.

A 48. §. feljogosítja a váltóadóst, hogy a váltóösszegnek kamatokkal és költségekkel együtt való kifizetése ellenében a váltó és óvás kiadását követelhesse.

Az 50. §. szerint a váltóbirtokos visszkereseti igényei a váltóösszeg és 6 százalék kamatain felül az óvási költségekre és $\frac{1}{3}$ százalék váltódijra is terjednek ki, az 51. § szerint pedig a forgató visszkereseti igényeihez az ő felmerült költségei is hozzászámíthatnak. Mindez azonban csak a fizetés hiánya miatti óvás feltétele esetében áll.

(Folytatás következik.)

Közjegyzői állások üresedésben:

A galgóczi, Pozsonyi kamara, a magyar-láposi, Kolozsvári kamara, a debreczeni, Debreczeni kamara, a felső-eőri, Szombat-helyi kamara területén.

Hirdetés.

Sztranyavszky Géza balassa-gyarmati kir. közjegyzői irodájába helyettest keres s felkéri azokat, a kik eziránt érdeklődnének, hogy okmányokkal ellátott ajánlataikat közvetlenül hozzá küldjék.

EUROPA, Budapest.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE.

Eloffizetési ár: egész évre 5 frt. fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci körút 19.
---	--------------------------------	---

TARTALOM: A hagyaték átadása, ha a köteles rész hagyományi, utóörökös vagy az özvegyi jog vitás. Irta: Dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes. (Folytatás.) — A hagyaték tárgyalási díj megállapítása kérdéséhez. Irta: Dr. Szily Ferencz, kir. közjegyző. — Reform a francia közjegyzőségben. (Folytatás.) — Közjegyzői díjak megtérítése, ha a váltó az óvatolás alkalmával beváltatik. Irta: Dr. Maitinszky Zsigmond, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — Hagyatéktárgyalási kényszer és hagyatéki jegyzék.

A hagyaték átadása, ha a köteles rész, hagyományi, utóörökös vagy az özvegyi jog vitás.

Irta: Dr. Szily Ferencz, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Folytatás.)

II. A hagyományi jog vitás volta.

A hagyományos az örökhagyó által neki hagyományozott vagyonértéket csak az örököstől követelheti. A hagyományos tehát nem közvetlen jogutódja az örökhagyónak, míg az örökös közvetlen jogutód, a ki örökhagyó elhalálásával ipso jure megszerzi az örökséget, örökhagyónak összes activ és passziv vagyonaiba belép, vagy mint mondani szokás: örökhagyó vagyoni jogi személyiségét folytatja.

A hagyományosnak tehát a hagyomány erejéig követelési joga támad az örökös ellen, úgyhogy az örökös és hagyományos közti viszony kötelmi jogi viszony természetével bír. Ez a fő különbség az örökös és hagyományos között, melynek számos további jogi következményei vannak, melyeket csakis ezen alapelv alapul vételével lehet kimagyarázni.

Igy például egészen más jogi állása van a hagyományosnak és más az örökösnek az örökhagyó hitelezőivel szemben.

A hagyatéki terhekért első sorban az örökös felelős a reá szállott egész örökség erejéig, ezeket tehát ő kielégíteni köteles, a

nélkül, hogy a kifizetett hagyatéki tartozásokból bármit is beszámíthatna a hagyományosoknak. A hagyományos a hagyatéki terhekért csak másodszorban felelős, ha az örökösre szállott örökség fedezetet nem nyújt. Ezen esetben a hiányzó különbözet a hagyományból vonandó le, ha több hagyományos van, minden egyes hagyományból aránylagos rész vonandó le, mert a hagyományosok egymás közt egyenrangúak, s egyiknek sincsen elsőbbsége a másik felett, ha csak az örökös maga végrendeletében közöttük rangsorozatot nem állapított meg, mert akkor ez figyelembe veendő. Itt az előhagyományra (praelegatium) nézve sincsen kivétel, midőn tudniillik az örökös valamelyik örökösnek külön hagyományt is rendelt.

Bár a hagyományos igénye kötelmi igény, követelési jog természetével bír is, de azért a hagyományos még sem tekinthető egyszerű hitelezőnek s nem is bír a hitelezők jogaival. A hagyományos ugyanis csak a hitelezők után nyer kielégítést s csak akkor, ha tényleg marad tiszta hagyaték, a hagyományos követelési joga tehát nem egyenrangú a hitelező követelési jogaival. Így a hitelezők a hagyaték tulterheltsége esetén a hagyaték ellen kérhetik a csőd megnyitását, míg a hagyományosnak erre semmi joga sincsen, s ha nincs, vagyonhagyományától természetesen elesik, ha pedig nincs elég vagyon, hagyományos társai-val csak aránylagos kielégítéshez van joga.

Más jogi természettel bír a hagyományos igénye, mint a köteles részre jogosult igénye. A köteles részre jogosult igénye szintén hasonlít ugyan annyiban a hagyományos igényéhez, hogy mindkettő követelési jog külső természetével bír. De már eltérnek a jogcím tekintetében, mert míg az elsőnek jogcíme a törvény, a másodiké a végrendelet, a köteles részre jogosult valóságos örökös, szükség örökös, közvetlen jogutód, a ki tehát mindazon jogokkal bír, melyek az örökösst megilletik, így különösen a hagyaték átadását perre utasítással megakadályozhatja, hagyatéki zárlatot kérhet stb., a hagyományos pedig csak közvetett jogutód s az örökös jogaival nem bír, kétségbevonat igényeit csak a törvény rendes útján érvényesítheti.

Más a követelés tárgya is. A köteles részre jogosult keresete készpénz követelésből áll minden esetben, mintegy kártérítési követelés természetével bír a tőle természetben elvont örökségért. A hagyományos keresete különféle lehet, legtöbb

esetben valamely egyedileg meghatározott dolog kiadására irányul, a mennyiben rendszerint a hagyományok tárgyát ilyen dolgok képezik (legatum per vindicationem), de lehet a kereset tárgya szolgálat is, midőn az valaminek teljesítésére, tüzésére vagy abbanhagyására irányul stb. stb. Mindez a gyakorlati élet sokoldalúsága s a végrendelező intézkedéseire képest változik.

Végül lényeges különbség van a köteles részre jogosult s hagyományos között a rangsorozat tekintetében is, a mennyiben az előbbi az utóbbit rangsorozatban megelőzi. A tiszta hagyatékából ugyanis első sorban a köteles részre jogosult elégitendő ki s csak az ekkép még fennmaradó vagyonból nyerhetnek kielégítést a hagyományosok, mindezek után pedig, tehát legvégül kapja a megmaradt vagyont a köteles részre nem jogosult végrendeleti örökös.

A hagyományos fent körvonalozott jogi állása alól kivételt tesz az örökösödési eljárásról szóló törvény az ingatlan hagyományos tekintetében s az ingatlan hagyományosra a közvetlen jogutódlást kimondván, úgy tekinti, mint örökösst s megadja neki mindazon jogokat, melyek az örökösödési eljárás során az örökösst megilletik. Így az ingatlan hagyományos jogosítva van az örökösödési eljárást saját maga is kérelmezni, míg az ingó hagyományos nem.

Ha az ingatlan hagyomány vitássá válik, perre utasításnak van helye s addig, míg a per el nem dől, az ingatlan az örökösnek át nem adható, annak telekkönyvi tulajdonát meg nem szeresheti. Joga van adott esetben, ha hagyományi jogát el nem ismerik, az ingatlan hagyományosnak arra is, hogy az ingatlanra hagyatéki zárlatot kérjen. Mindezek fontos és kiváló jogok, melyekkel az ingó hagyományos nem bír.

Egyebekben azonban az anyagi jog szempontjából az ingatlan hagyományos jogállása semmiben sem különbözik az ingó hagyományos jogállásától, a mi igen nagy fontossággal bír azon viszony tekintetében, a melyben a hagyományos a hagyatéki hitelezőkkel s köteles részre jogosulttal szemben áll.

Tekintsük először a hagyatéki hitelezőket. A jelzálogos terhek, melyek örökös halála napján az elhagyományozott ingatlanon már bekebelezve vannak, feltétlenül az ingatlan hagyományost terhelik egyedül és kizárólag, tehát ezen jelzálogos hitelezőknek első sorban az ingatlan hagyományos felelős a hagyományos

mány erejéig s csak a mennyiben ez uton kielégítést az ingatlanból nem nyerhetne, fordulhat a hitelező az örökös, mint egyetemes jogutód ellen.

A számítás addig igen egyszerű, míg olyan hagyatékról van szó, melynél úgy a terhek, mint a hagyományok teljes fedezetet nyernek, de mikép történjék a számítás akkor, ha t u l t e r h e l t hagyaték mutatkozik, hol a terhek levonása után fenmaradó tiszta hagyaték a hagyományokat nem fedezi. Itt figyelembe kell vennünk a szabályt, hogy a hagyományosok — a mennyiben a végrendelet másképp nem intézkedik — egym á s k ö z t e g y e n r a n g u a k, egyiknek sincs tehát több joga, mint a másiknak s e szabály alól az ingatlan hagyományos sem képezhet kivételt az anyagi jog szempontjából. Vagyis az anyagi jog szempontjából az ingatlan hagyományos is egyenrangú a z i n g ó h a g y o m á n y o s s a l. Midőn tehát a tiszta hagyaték a hagyományok összege nem futja ki, az aránylagos levonás az ingatlan hagyományost is terheli.

Lássuk ennek gyakorlati keresztülvitelét. Mindenekelőtt a hagyomány tárgyát képező ingatlan a valódi forgalmi értékben megbecsülendő, ebből levonandók az ingatlanon bekebelezett terhek s így megkapjuk az ingatlan hagyomány tiszta értékét. Azután megállapítjuk a tiszta hagyatéki vagyon értékét — melynél természetesen az ingatlan hagyomány a forgalmi értékben a cselekvő állapotban, az arra bekebelezett terhek pedig a szenvedő állapotban szintén szerepelnek. Ha már most a tiszta hagyaték kisebb a hagyományok összegénél, a különbség a h a g y o m á n y o s o k közt felosztandó illetve aránylagosan levonandó, a mikor is az ingatlan hagyományost a hagyományok tiszta értéke szerint számított aránylagos rész terheli, melyet ő hagyományos társainak készpénzben megtéríteni köteles.

Például: az ingatlan hagyomány forgalmi értéke 1000 frt, bekebelezett teher 600 frt, tiszta hagyomány 400 frt. A hagyaték cselekvő állaga beszámítva az ingatlan hagyományt is 1000 frt forgalmi értékben 3000 frt, szenvedő állaga beszámítva a hagyományos ingatlanon bekebelezett 600 frtot is 2000 frt. Tiszta hagyaték 1000 frt. A hagyományok összege beszámítva a 400 frt értékű tiszta hagyományt 1200 frt, az arány szám tehát: $1000 : 1200 = 5 : 6$, vagyis minden egyes hagyományos kap a neki szánt hagyományból $\frac{5}{6}$ részt, az ingatlan hagyományos tehát köteles az ingatlan hagyomány tiszta értékéből $\frac{1}{6}$ részt, vagyis

$400 : 6 = 66$ frt 66 krt az ingó hagyományosoknak megtéríteni.*)

Miután ily képen megállapították a köteles részre jogosultnak, hagyományosnak és hagyatéki hitelezőnek jogi állását az örökösödési eljárás során, közöttük már most a hagyatéki vagyonból való kielégítés szempontjából bizonyos rangsorozatot állapíthatunk és pedig:

1. első sorban nyernek kielégítést a hagyatéki hitelezők.
2. második sorban a tiszta hagyaték a köteles részre jogosult.
3. harmad sorban a hagyományosok.
4. utolsó sorban a végrendeleti örökös, a ki a maradékot kapja.

Amennyiben a hagyatéki vagyon egyik vagy másik esetben elégtelen, az eljárást itt nem tárgyalhatván, majd egy külön értekezésben szándékozom megírni.

Mindezeknek előre bocsátása után már most áttérhetek a 82. §. magyarázatára, a mely a fentiek alapján különben is már kellőképp meg van világosítva, de itt újból is ki fogom emelni annak egyes pontjait.

Különbséget kell tennünk a szerint, a mint a vitás hagyomány tárgya ingatlan vagy ingó.

1. I n g a t l a n hagyomány vitás volta esetén, ha különben az örökösök egymás közt oly osztály-egyezséget kötöttek, melynek alapján a hagyaték egyébként átadható, a bíróság a hagyatékot az örökösöknek részlegesen átadja, az ingatlan hagyomány tekintetében azonban perre utasító végzést hoz, melylyel a 85. §. értelmében az ingatlan hagyományost az örökösökkel szemben perre utasítja.

Ezen intézkedés természetes folyamánya annak, hogy az örökösödési eljárásról szóló törvény az ingatlan hagyományosra is a k ö z v e t l e n á t s z á l l á s elvét alkalmazza s így részére mindazon jogokat biztosítja, melyek az örököst megilletik.

* Bocsánatot kell kérnem, hogy tárgyamtól így látszólag eltértem, de az csak látszólag eltérés, miután az ingó s ingatlan hagyományos közötti párhuzam megvonása feltétlen szükséges, ha az örökösödési eljárásról szóló törvényt megérteni s helyesen felfogni akarjuk, nem kevésbé szükséges párhuzamot vonni a hagyományos és köteles részre jogosult, valamint a hagyatéki hitelezők közt, mert ezek összefüggő kérdések, melyeknek tárgyalását nem csak ötletszerűleg vettem fel értekezésem keretébe.

2. Másként áll a dolog az ingó hagyományosra nézve. Ha az ingó hagyományt az örökös el nem ismeri, ez a körülmény a hagyaték átadását nem akadályozza s a hagyományos jogát az örökösrel szemben csak a törvény rendes útján érvényesítheti.

Sőt az örökös az ilyen hagyományt biztosítani is csak a következő esetben köteles, ha:

a) a hagyományos ezt kifejezetten kéri. Ebből következik, hogy ha a hagyományos a tárgyalásra meg nem jelenik s így a biztosítást nem kéri, az örökös a hagyományost nem köteles biztosítani. Ez alól csak az esetben van kivételnek helye, ha örök-hagyó végrendeletében úgy rendelkezett, hogy az örökös a hagyományost biztosítani köteles, mert ebben az esetben az örökös — ha csak a hagyományos kifejezetten e jogáról le nem mond — a meghagyást teljesíteni köteles, akár kérte a hagyományos, akár nem.

A hagyományos az ő jogának biztosítását nemcsak szóbelileg a tárgyalás alkalmával, hanem a hagyatéki bírósághoz vagy a tárgyaló kir. közjegyzőhöz intézett külön írásbeli beadványban is kérheti.

b) második kelléke a hagyomány biztosításának a kérelemmel felül még az is, hogy a hagyomány törvény szabta alaki kellékei bíró végrendeleten, öröklési szerződésen vagy halálesetre szóló ajándékozási okiraton alapuljon, mert különben a hagyományos az örökös ellenzése esetén a biztosítást nem kérheti.

Teljesen mellőzendő azonban a biztosítás akkor, ha az örök-hagyó akként rendelkezett, hogy a hagyományossal terhelt örökös vagy hagyományos a hagyományt biztosítani nem köteles.

Ami már most a biztosítás módját és terjedelmét illeti, e tekintetben a hagyományosnak kevesebb joga van, mint a köteles részre jogosultnak, mert a biztosításnak csak akkor lehet helye:

a) ha a hagyatékhoz ingatlan vagyon is tartozik, a mely esetben a biztosítás csak abból állhat, hogy a bíróság az átadó végzésben a hagyatékhoz tartozó ingatlanokra az átadó végzésen alapuló tulajdonjognak bekebelezésével egyidejűleg a hagyományos biztosítására szolgáló összeg erejéig zálogjog bekebelezését rendeli el.

b) Vagy ha készpénz s értékpapírok vannak

letétben. Hogy milyen letétben, ezt a törvény nem mondja meg, de ez alatt csakis a bírói letét érthető. Ebben az esetben a biztosítás abban áll, hogy a bíróság a letétben levő készpénznek és értékpapíroknak kiadását a hagyomány biztosításától vagy kifizetésétől teszi függővé.

A biztosításnak ezen utóbbi módja azonban csak akkor alkalmazható, hogy ha a hagyományosok igénye veszélyeztetnek mutatkozik, a mi felett a hagyatéki bíróság a fennforgó körülményeknek méltatásával belátás szerint határoz. A kir. közjegyzőnek ezen az esetben tehát a tárgyalást arra a kérdésre is ki kell terjesztenie, hogy a hagyományosok igénye veszélyeztetve van-e vagy sem s a felek abbéli előterjesztései jegyzőkönyvbe foglalandók, hogy így a bírói határozat meghozatala előkészítették.

A hagyomány biztosításának más módját a törvény nem ismeri, ha tehát a hagyatékhoz sem ingatlan, sem bírói letétben levő készpénz vagy értékpapírok nem tartoznak, a hagyomány nem biztosítható, miután a törvény nem adta meg a hagyományosnak azt a jogot, a mit a kötelesrészre jogosultnak megadott, hogy a hagyomány a hagyomány összegének készpénzben vagy óvadékképes értékpapírokból bírói kézhez való letétele által biztosíttassék.

Ezt helytelennek tartom, mert nézetem szerint meg lehetett volna adni a hagyományosnak a jogot, hogy a mennyiben hagyományát törvényszabta alaki kellékekkel bíró végrendelettel, öröklési szerződéssel vagy halálesetre szóló ajándékozási okirattal igazolni képes, ennek alapján a vitás hagyomány érvényesítése iránt benyújtandó keresettel egyidejűleg a terhelt örökös vagy hagyományos ellen a hagyomány összege erejéig vagy ha annak tárgyát egyedül dolog (species) képezi, magára az illető dologra biztosítási végrehajtást kérhessen, a mely végrehajtás a végrehajtási törvény szabályai szerint volna foganatosítandó.

Végül a törvény intézkedéseket tartalmaz azon rangsorozat tekintetében, melyben a hagyományosok egymással s a köteles részre jogosulttal szemben állnak, a minek a zálogjog bekebelezés által való biztosításnál fő fontossága van. Már fentebb említve volt, hogy a köteles részre jogosult rangsorozatban a hagyományosokat megelőzi, míg utóbbiak egymás közt — ha örök-hagyó másképpen nem intézkedett — egyenlő rangsorozattal bírnak, mi következik az illető érdekeltnek jogi állásából.

Ehhez képest rendeli a törvény: „Ha a hagyatéki ingatlanra vonatkozó tulajdonjog bekebelezéssel egyidejűleg a köteles részre jogosítottak biztosítására zálogjogi bekebelezés van elrendelve (77. §.) a zálogjogot a hagyományosok biztosítására rendelt zálogjogi bekebelezést megelőző rangsorozat kitüntetésével, több hagyományos biztosítására elrendelt zálogjogi bekebelezéseket pedig egyenlő rangsorozat kitüntetésével kell kebebelezni“.

(Folytatás köv.)

A hagyatéktárgyalási díj megállapítása kérdéséhez.

(Vége.)

Az örökgyó hagyatékaul az 1897. évi december 30-án tartott tárgyalás alkalmával végleg megállapított leltári vagyoneértéket a hagyatéki bíróság az 1898. február 16. kelt 1003—1898. számú végzésével az örökösöknek átadván s e végzés jogerőssé is válván, e hagyatéki ügy a felekre, de reám, mint birói megbizottra nézve is, teljes befejezést nyert.

Történt azonban, hogy a hagyatéktárgyalás átadása után jóval későbbben, és pedig a f. év elején, az örökösök reájöttek arra, hogy az örökgyó hagyatékaához még oly vagyontartozik, a mit ők nem leltároztattak s magoknak átadni nem kérték. Akár kérelmekre, akár pedig esetleg hivatalból, elrendeltetik tehát az új leltározás és emez ujon leltározandó hagyatéktárgyalás. Ez az eljárás már semmiképpen sem tekinthető olyan „póttárgyalásnak“, a mit a törvény ért s ami után külön tárgyalási díj nem számítható. Mert ez a tárgyalás nem a már megtartott hagyatéki tárgyalás kiegészítésére vonatkozik, mivel az, a hagyatéktárgyalás átadó végzésével tényleg és jogilag is már befejezést nyert, — hanem egy ujonnan fölvetett leltár alapján hagyatéktárgyalás tartozóul megjelölt olyan vagyontárgyalás, mely az előző tárgyalás alkalmával szóba sem jött s amelynek a hagyatéktárgyalás tartozóságát magok az érdekelt felek, akár felületességből, akár jobb tudomásuk ellenére — mindenestre azonban olyan körülmények között, hogy az eljáró közjegyzőnek nem állhatott módjában azoknak a létezéséről tudomást szerezni, egyszerűen elhallgatták.

Ez tehát nem „póttárgyalás“, hanem az örökösödési eljárás

befejezése után felmerült hagyatéki vagyontárgyalás fölött új, rendszeres hagyatéki eljárás, — s hogy valóban ilyen, mutatja az is, hogy a hagyatéki bíróság, emez új hagyatéktárgyalás folytán, egészen önálló hagyatéktárgyalás átadó végzést hozott.

Ha elfogadható alappal bírna az 1898. Ö 281/7. ügyszámu átadó végzésnek a tárgyalási díj megállapítását mellőző része, ugy a legtöbb hagyatéknál — értve az átlagos falusi hagyatékokat, a következőleg illusztrált igen mulatságos hagyatéktárgyalási rendszer fejlődhetnék ki a gyakorlatban:

Az örökgyónak van adóalapon értékelt ingatlan hagyatéka — tegyük fel, 300 korona értékben; ez után tárgyalási díj jár 6 korona. Igen, de ha a hagyatéki bíróság felfogása a gyakorlatba átmenne, ugy az örökösök gondoskodnának arról, hogy egyelőre csak 200 koronán aluli értékű hagyatéktárgyalást leltároztassanak; amire a tárgyalás aztán megtartatnék, természetesen ingyen s átadván ez nekik, ujból leltároztatnák s tárgyalatnák az elmaradt hagyatéki vagyontárgyalást, ami szintén 200 koronán aluli, tehát ugyancsak ingyenes lenne. — Sőt tovább haladva a bíróság felfogásán, hogy t. i. egy ilyen tárgyalás mindenképpen a 120. §-ban említett „póttárgyalás“ fogalma alá esik: megtörténhetnék, hogy a második leltározás folytán már egy tetemesebb értékű elmaradt hagyatéki vagyontárgyalás kerülne újabb tárgyalás alá s a közjegyző ezt is díjtalanul lenne kénytelen tárgyalni, mert a bíróság szerint ez már csak póttárgyalás. Az örökösöknek ily módon nyitva állana egy bíróságon kijelölt jogut, amelyen a törvény megkerülésével s a közjegyző ingyen munkájának igénybevételével, szerezhetnék meg örökségüket s jogtalanul vennék igénybe a törvénynek csakis minimális értékű hagyatéktárgyalásokra kiterjedő kedvezményét.

Mínt hogy a végzésben hivatkozott 120. §. nem ilyen esetre vonatkozik, hanem olyanra, a midőn a megtartott tárgyalás után, azonban az átadás vagy perre utasítás előtt látja szükségét a bíróság annak, hogy valamely mellőzött vagy kellőképpen fel nem derített — de mindenestre magával a tárgyalás anyagával összefüggő — kérdés póttárgyalás útján tisztába hozassék s evégből az ügyiratokat az eljáró közjegyzőnek visszaadja, s a midőn az ilyen póttárgyalás után nem számítható külön díj: ezeknél fogva tisztelettel kérem a másodfokú bíróságot, a hivatkozott végzésnek sérelmes részét, indokaim figyelembevételével, hatályon kívül helyezni s a felszámított tárgyalási díjat megállapítani.“

E folyamodás most kerül másodfokú birói döntés alá s ezt

abban a föltevésben várom, hogy a kir. Tábla nekem s nem a bíróságnak fog igazat adni.

Jakab Géza,
kis-kőrösi kir. közjegyző.

Reform a francia közjegyzői törvényben.

Megszüntetése az állásoknak 34. szak.

Az állások beszüntetése csak halálozás, lemondás vagy letétel vagy az érdekeltek megegyezése esetén a kamara és a törvényszék meghallgatása után fog történni. Hogy ha a lemondó közjegyző bemutatja utódját, a kormány, a kamara és törvényszék meghallgatása után megtagadhatja a kinevezést, ha az állás megszüntetése szükségesnek mutatkozik. A halál vagy lemondás folytán a megszüntetett állás jogosult kártalanítása az érdekeltek között a kormány ellenőrzése mellett egyezségileg megállapítható, vagy pedig a megszüntető rendelvénnyel határoztatik meg a közjegyzői kamara és törvényszék meghallgatása mellett. Minden esetben azoknak a közjegyzőknek terhére fog esni, a kik előnyt húznak az állás megszüntetéséből, bárhol legyen is székhelyök.

Közjegyzői állásra bocsátás 35. szak.

Hogy valaki közjegyző lehessen, szükséges, hogy:

1., A polgári jogok élvezetében legyen 2., hadkötelezettségének eleget tett legyen. 3., 25 életévet betöltötte, 4., igazolja a következő szakaszokban szabályozott gyakorlati idő betöltését, 5., és hogy igazolja, hogy a 42. 43. szakaszokban előirt vizsgákat sikerrel kiállotta.

Gyakorlat tartama 36. szak.

A gyakorlati idő — az alábbi kivételekkel — hat szakadatlanul eltöltött évből áll, melyekből legalább kettőt mint irodavezető (premier-clerc) kell hogy eltöltsön. E két évből egyet legalább oly osztályu irodában kell eltöltenie, a milyenre kineveztetni akar. A gyakorlati idő különös engedéllyel lehet csak négy év is abban az esetben, ha a jelölt tudori diplomát mutat fel, ha jogvégzett, vagy igazolja, hogy egy az állam által elismert közjegyzői iskola hallgatója volt.

Felmentés a gyakorlat alól 37. szak.

A polgári törvényszékek és felső bíróságok tagjai, ha két

évet hivatalban voltak, az ügyvédek, ha legalább két évig be voltak jegyezve, az illetékszábsási hivatal főbb tisztviselői, a felső bíróságok és polgári törvényszékek kiadóhivatalainak főnökei, a jogvégzettek, ha legalább öt évig hivatalban voltak, a pecsétek őre különös engedélye mellett elnyerhetik a közjegyzőséget, ha egy évi közjegyzői gyakorlatot kimutatnak oly osztályu közjegyzői irodából, a milyenre pályáznak.

Tényleges közjegyzők 38. szak.

A tényleges közjegyzőnek nincs semmi újabb igazolványra szüksége a végett, hogy egy megürült helyre kineveztessék, még ha magasabb osztályzatu is az az állás, mint a melyben van.

Gyakorlat 39. szak.

Senki sem bocsátható gyakorlatra, ha nem igazolja, hogy tizenhét évet betöltött és nem mutat fel jó erkölcsi bizonyítványt.

Elölépés a fokozatban 40. szak.

A közjegyző-jelölt csak abban az esetben léphet elő a fokozatban, ha attól a közjegyzőtől, a kinél gyakorlatban van, bizonyítványt mutat fel. E bizonyítvány pontos és részletezett értesítést kell hogy tartalmazzon a jelölt képessége és erkölcsi magaviselete felől. Ha az előlépés nem abban a kerületben történik, a hol a jelölt addig be volt jegyezve, akkor az említett bizonyítványhoz, kell hogy csatoljon egy azon kamara által kiállított képességi és erkölcsi bizonyítványt, a hol gyakorlaton volt.

Első közjegyző segéd. (Premier-clerc) 41. szak.

Közjegyző-jelölt nem jegyeztetheti be magát első közjegyző-segédnek csak akkor, ha azon kamaránál, a melynek kerületében gyakorlaton van, vizsgát teszen le és a mely vizsga után teendőinek végzésére alkalmasnak jelentetett ki. A vizsga szóbeli és írásbeli. A kamara indokolt határozatának hozatala alkalmával tekintetbe veendi a jelöltnek ugy képességét, mint erkölcsösségét.

Közjegyző-jelölt 42. szak.

A pályázó, ki közjegyzői állásra aspirál, a képesítési okmánya mellett fel kell hogy mutassa annak a kamarának is véleményét, a melynek kerületében működni akar és ezenkívül mindazon kamaráktól, melyekben működött, külön bizonyítványt, melyekben igazolva legyen a gyakorlati idejének tartama és az ő erkölcsössége.

Egy pályázó sem bocsátható a közjegyzői pályára, ha nem igazolta, hogy sikerrel kiállotta a szakszerű vizsgát. E vizsga két részből áll: írásbeli, a melynél a jelölt legalább két okiratot kell hogy szerkesszen, és szóbeli, a mely kiterjed az egész közjegyzői gyakorlatra, úgy a jogtudományi, mint gyakorlati ismeretek tekintetében.

A szóbeli vizsga nyilvános. A vizsga annak a megyének a székhelyén tartatik, a melyben a jelölt gyakorlaton lesz. A vizsgáló bizottságot a székhely közjegyzői kamarájának elnöke hívja össze és legalább öt tagból kell állania, és pedig: A székhelyen lévő közjegyzői kamara elnöke vagy helyetteséből, a ki az elnökséget viszi, egy vagy több a megyében lévő kamarák által kiküldött közjegyzőből, és egy az illetékszabási hivatal igazgatója által kinevezett főbb hivatalnokból.

A közjegyzői iroda engedményezése 43. szak.

A vizsgának meg kell előznie az iroda átengedése iránti minden tárgyalást, de a képesítő oklevelet a kamara titkári hivatala mint a vizsgálóbizottság jelentésének letéteményese, csak akkor adja ki, mikor a bíróság a jelölt ajánlásának ügyét befejezte.

Párisban a közjegyzői kamara mint különös bizottság működik, mellé rendelve az illetékszabási hivatal igazgatója által kinevezett főbb tisztviselő. Ugyanez áll a megyékben is, ahol csak egy közjegyzői kamara van.

Minden jelölt, a ki akár az egyik, akár a másik vizsgát sikerrel ki nem állotta, visszautasítandó és új vizsgára egy év előtt nem bocsájtható.

A beiratási és vizsga díjak 44. szak.

A közpénztár javára beiratási és vizsgadíjak állapíttatnak meg. Beiratási díj 5 frank. Első segédi (premier-clerc) vizsgadíj 20 frank, közjegyzői vizsga-díj 40 frank stb.

A „Journal des Notaires et des Avocats“ megjegyzései: Ezen törvényjavaslat, a mely a képviselőház határozata alá fog terjesztetni, több tekintetben kétségtelen haladást jelent és szabatosabb szövegezéssel több oly ellenmondást szüntet meg, a melyet okozott a ventôsei törvény, daczára annak a gondnak, a melylyel az szövegeztetett. Nem kell elfelejteni, hogy a Senatus tanácskozása közben többször hallotta hangoztatni, hogy ez a törvény a legtökéletesebb és a leginkább tanulmányozott volt az újabb korszakban.

Közjegyzői díjak megtérítése, ha a váltó az óvatolás alkalmával beváltatik.

Dr. CALLIGARIS LAJOSTÓL, megjelent a „Zeitschrift für Notariat“ című lap 19. számában.

Közli: Dr. MAITINSZKY ZSIGMOND, budapesti kir. közjegyző-helyettes.

(Vége.)

Az óvási költségek az óvás felvétele után kétségtelenül a váltótartozás járulékát képezik. Mint annak egyik alkatrésze, ha később a váltóösszeg teljesen kifizettetett volna is, a váltótartozás maradékaént váltói uton behajthatók, s a váltót mindaddig nem kell kiszolgáltatni, míg a felmerült költségek ki nem fizettetnek. Az azonban, hogy a közjegyzői eljárás költségei az óvás felvétele előtt is a váltótartozás járulékának tekinthetők-e, s hogy az óvás felvétele előtt a váltójogi kötelezettség nem-e inkább csak a tulajdonképeni váltóösszegre van szorítva, ekkép bizonytalan marad. Ha az utóbbi állana, akkor a váltóösszeg kifizetése után nem szabadna a váltó kiadását megtagadni.

Mint hogy a 48. §. a költségeket csak az óvással összefüggésben említi, legalább is kétséges volna, vajjon a váltóösszeg kifizetése után csakis az ily költségek nem fizetése miatt lehetne-e idővel egyáltalán óvást felvenni. Óvás hiányában pedig az ily igények váltójogi érvényesítése egyáltalán lehetetlenné válnék, mert váltó birtoklása nélkül nem létezik váltójogi igény, az óvás elengedhetlen kelléke a visszkereseti jognak, a 43. és 99. §§-ok esetében pedig egyáltalában feltétele minden váltójogi igénynek.

A tulajdonképeni alapkérdésre nézve, vajjon a váltóösszeg kifizetése esetében a közjegyző közbenjárása folytán okozott költségek a váltótartozás járulékának és részének tekinthetők-e, a váltótörvényben megbizható támpontot nem találhatni. Az ily háttározomány hiányát legalább némi jogosultsággal oda lehetne magyarázni, hogy a váltótörvény az ily költségigényt a váltójogból ki akart zárni.

Ezen a viszony természetének alig megfelelő következtetésre azonban bizonyára nem forog fenn semmi szükség. Eltekintve attól, hogy az ily kizárás okát belátni nem lehet, az a méltányossággal, czélszerűséggel és következetességgel nehezen volna összeegyeztethető. A midőn a befejezett óvásfelvétel költségei kétségtelenül tárgyai a váltójogi egyetemleges kötelezettségnek

alig volna megérthető és következetes, hogy ez a megtörtént közjegyzői közbenjárás költségeire nézve, melyek, ha a váltóösszeg a közjegyző kezéhez ki is fizettetett, az adós késedelme által okoztattak, ne álljon.

Ha a váltóösszeg kifizetéséből az óvásfelvétel meg nem engedhetőségét, az óvás nem létezéséből pedig a váltójogi igény nem létezését dedukáljuk, úgy csak körben mozgunk. Nem-e sokkal helyesebb, az óvás felvételét meg nem engedhetőnek kimondani azon esetben, ha a váltóösszeg ki van fizetve — e mellett pedig azon kérdést, hogy ily költségek a váltó tartozás alkatrészét képezik-e, elsőbben önállóan eldönteni. Nem-e sokkal természetesebb, fizetés alatt mindannak teljesítését érteni, aminek teljesítésére valaki kötelezve van — a mibe a viszony természeténél fogva az adós késedelme folytán fölmerült költségek is beleértendőek — és ebből a tartozás egy részének nem fizetése esetében az óvás megengedhetőségét felállítani, mint a váltótörvény eziránti speciális intézkedésének hiányában annak egyéb határozmányjaiból oly igény kizárására következtetni, mely úgy a viszony természetében, mint az általános jogi elvekben találja alapját?

A váltótörvény 81. §-a szerint a váltókötelezettség kiterjed mindarra, a mit a váltóbirtokos a váltókötelezettség nem teljesítése miatt követelni jogosítva van. Ebből azt lehetne következtetni, hogy már az óvás felvétele előtt is az elfogadó, illetve saját váltóknál a kibocsátó irányában fennálló közvetlen követelési jog az adós késedelme folytán felmerült költségekre is kiterjed, miután a váltótörvény szelleméből világosan kitűnik az az irányzat, hogy a hitelező a váltóösszegen felül az annak felhajtására szükségszerűen fordított költségek megtérítését is megkapja.

Ha azt, hogy a váltótörvény oly határozmányt, melyben a költségekhez való igény — a visszkereset esetén kívül — megállapítatik, nem tartalmaz, oda magyaráznók, mintha ily igényt kizárni akart volna, úgy kénytelenek volnánk ezt a kamatok igényelhetésére vonatkozólag is állítani, mert ezen igényről is csak a visszkeresettel összefüggésben történik említés; pedig kétségtelenül bizonyos, hogy ezen igény a váltóbirtokost (a 43. és 99. §§-ok esetét kivéve) óvás felvétele nélkül is az elfogadóval, illetve a saját váltó kibocsátójával szemben megilleti.

A 81. §. ilyetén felfogása lényegesen megerősített az 1847. november 9-iki lipcsei váltótanácskozás XVI. jegyzőkönyvének végmondata által, mely így szól: „különben mindnyájan egyetér-

tettek abban, hogy mindaz, amit ezen (50. §.) határozmányok szerint a forgató vagy kibocsátó követői részére teljesíteni tartozik, az elfogadótól is követelhető, ha igényével ez ellen fordult.“

A lipcsei német Oberhandelsgerichtnek 1891. január 24-iki és 1872. márczius 23-iki (Stegermann I. illetőleg VI. kötet) döntvényei is a 81. §-ra vonatkozólag a következő passzust tartalmazzák: „A kifejezés nem valami szerencsésen lett megválogatva. Értelme azonban a váltótanácskozás fenti megjegyzésének fentartása mellett csak oda irányul, hogy a nevezett személyek kötelezettsége egyenlőnek akart jeleztetni. Minélfogva kétségtelen, hogy ha valamely intézvény továbbadása megtörtént és a váltó fizetés hiánya miatt megóvatoltatott, a 6 százalékos kamatok az elfogadótól is követelhetők. Nem torog fenn azonban ok arra nézve, hogy miért kell az elfogadónak ily kamatfizetésre való kötelezettségét a továbbadástól feltételezettnek tekinteni és miért legyen szükség az elfogadó elleni ezen igény támasztásához az óvás felvétele, a miért is az intézvény elfogadját — feltéve a váltófizetés végetti bemutatását — feltétlenül a 6 százalékos kamatok fizetésére kötelezettnek kell tekinteni. Hasonlókép a német Oberhandelsgericht a kétségtelennek jelzett ama kérdés igenlő alakban elbírálása mellett nyilatkozik, hogy a saját váltó kibocsátójának a 6 százalékos késedelmi kamatok fizetésére való kötelezettsége (a visszkereset esetétől eltekintve) egyszerűen indokolt. Ami itt a kamatokról mondatik, az hasonló tényállás mellett egyforma joggal a jelzett költségekre is alkalmazható.

E szerint mindenesetre a váltótörvény szellemében fekvőnek mutatkozik, az ily költségeket a váltó tartozás részének (accessoriumának) tekinteni. Ezen szempontból a váltónak az ily költségek fizetésének megtagadása miatti visszatartása és az óvás felvétele indokoltnak látszanék.

Az ily költségigények biztos érvényesítése végett a váltóbirtokos érdekében kívánatos volna, hogy az óvás felvétele végett eljáró közjegyzők a bemutatás alkalmával mindig a váltóösszegen felül eljárási díjaikat is közöljék és a váltóösszeg kifizetésétől eltekintve, a váltó visszatartása és óvás felvétele mellett konstatálják, hogy az adós az igényelt közjegyzői díjakat kifizetni vonakodott.

Hagyatéktárgyalási kényszer és hagyatéki jegyzék.*)

(1894: XVI. tcz. 2. §. és 1891: XVI. tcz. 14. §.)

„Számptalan községben, sőt egész vidékeken legnagyobb része azon személyeknek, kik a telekjegyzőkönyvekben tulajdonosoknak vannak feltüntetve, évtizedek előtt meghalt és az ingatlanok jelenleg a negyedik, ötödik birtokosnak kezén vannak; úgy, hogy ott azon keresztek, melyekkel az egyes részleteknek külön birtoktesti minőségét szokás megjelölni, sokkal helyesebben a tulajdonosoknak bejegyzett személyek nevei mellé lehetne helyezni“.

Igy irt 1885-ben telekkönyvi bajaink egyik alapos ismerője, Imling Konrád.

Azóta ott, ahol betétszerkesztési eljárás van folyamatban, a 1896. évi XXIX. tcz. 15., 17., 18. §-ai, az 1889. évi XXXVIII. tcz. 5. és 6. §-ai és az 1891: XVI. tcz. 15. §. a) pontja alapján az elhalt tulajdonosok nevében álló ingatlanok a tényleges birtokos tulajdonául jegyeztetnek be, ha a kérelmező tényleges birtokos a fenti törvényekben előirt módon a tulajdonjog megszerzését és bizonyos időtartamot igazol, mely alatt a kérdéses ingatlant tényleg és békésen bírja, ott pedig, hol betétszerkesztési eljárás nincs, az 1894. évi XVI. tczikkkel életbeléptetett kényszerhagyatéki eljárással indult meg az irtó harc az elhalt telekkönyvi tulajdonosok ellen, amennyiben, ha a hagyatékhöz ingatlan vagyontartozik és az örökhagyó halálától számított három hónap alatt az érdekeltek a hagyatéki eljárás megindítását nem kérték: az örökösödési eljárás hivatalból megindítandó.

E jogszabály, mint a törvényjavaslat indokolása is kiemeli, egyenesen a telekkönyv rendbentartását célozza, tehát a betétszerkesztési törvények céljával egy uton halad, mert ezeknek főcélja, hogy a telekkönyvek rendbehozassanak.

Subtilis, de figyelemreméltó a „rendbehozás“ és „rendbentartás“ szavak közötti különbség.

Rendbehozni azt lehet, ami rendetlen, rendbentartani azt kell, amit már rendbehoztunk. Épen azért merem állítani, hogy a rendbehozást célzó törvényeknek a rendbentartást célzó törvényeket szükségképp meg kell előznie, amint a már meglevő bajok

orvoslását célzó betétszerkesztési törvények megelőzik a praeventiv intézkedés jellegével bíró 1894. évi XVI. tczikket.

A rendbehozást célzó törvények (1889: XXIX. tcz. és novellái) gyors cselékvést kívánnak s az ezen feladatot teljesítő közegek működése ideiglenes, míg a rendbentartást célzó 1894. évi XVI. tcz. az idők végéig tartó oly munkát kíván, melyek segítségével elérhető lesz, hogy a tényleges birtoklásnak megfelelő egyedül helyes telekkönyvi állapot a rendes kerékvágásból soha ki ne zökkenjen.

Az 1894: XVI. tczikkal életbeléptetett kényszerhagyatéki eljárás és az ezzel összefüggésben álló hagyatéki jegyzés (1891: XVI. tcz. 14. §.) gyakorlati hasznossága a fent vázolt szempontból megbecsülhetetlen lesz, ha szigorú következetességgel és a törvény intencziójának szem előtt tartásával hajtatik végre.

Lássuk kissé közelebbről, miből áll ma nálunk a hagyatéktárgyalási kényszer és mi az a hagyatéki jegyzék.

A hagyatéktárgyalási kényszer ingatlan vagyontartozóra az 1894. évi XVI. tcz. 23. §-a értelmében abból áll, hogy az örökösödési eljárásra illetékes bíróság azokban az esetekben, melyekben a halálesetfelvétel adatát mutatják, vagy melyekben más uton hivatalos értesülést nyer arról, hogy a hagyatékhöz ingatlan vagyontartozik: a három hónapi határidő leteltével az örökösödési eljárásnak hivatalból való megindítását végzéssel elrendeli és a hagyatéktárgyalás iránt intézkedik.

Az 1894. évi XVI. tcz. életbeléptetése és az átmeneti intézkedések tárgyában kiadott 43,195/95. I. M. rendelet 2. §-a intézkedik azon hagyatéki ügyekről, melyekben 1896. január elseje előtt a hagyatéki tárgyalás befejeztetett, a 3 §. intézkedik azon hagyatéki ügyekről, melyekben a hagyatéki tárgyalás be nem fejeztetett. Kétségtelen, hogy utobbi kategóriába sorozandók azon ügyek is, melyekben, habár ingatlan vagyontartozóra a hagyatéktárgyalás tárgya, az örökösödési eljárás 1896. évi január hó 1-je előtt még folyamatba sem tetetett s ennek természetesen következményeképp a telekkönyvben az ingatlan még mindig az örökhagyó nevében áll, holott a tényleges birtokosok már régen az örökösök vagy talán még ezek közül is egyiknek másikkal örökösök.

A fenti végrehajtási rendelet 6. §-a előírja ugyan, hogy a törvény 4. §-ában irt határidő az 1896. január 1-je előtt elhalt örökhagyókra nézve az 1894. évi XVI. tcz. hatálybalépése napjától, tehát 1896. január hó 1-jétől számítandó, de méltán kérdés tárgyát

*) Megjelent a Jogtudományi közlöny 9. számában

képezheti, hogy mi módon szerez az eljárásra illetékes bíróság hivatalos értesülést (1894. évi XVI. tcz. 24. §.) azon ingatlan vagyonnal birt örökhagyók haláleseteiről, kik még 1896 január 1-jé előtt elhaltak, mikor még nem volt köteles a községi közeg a halálesetfelvételt minden esetben, hivatalból, a bíróság rendelkezésének bevárása nélkül beterjeszteni (1894 : XVI. tcz. 11. §.) még az esetben is, ha az örökhagyó után tényleges vagyon nem maradt hátra.

Ezen hivatalos értesülés a mai gyakorlatban nagyobb részt esetleges és többnyire a véletlentől függ, mert forrásai — egyesek vagy hatóságok, esetleg a községi előljáróságok jelentései és a bíróságoknak ebből meritett hivatalos tudomása — csak ilyenekül tekinthetők, mivel megtörténhetik. — a mint meg is történik, — hogy az esetek túlnyomó nagy részében a bíróságok nem is szereznek sem magán-, sem hivatalos tudomást ama hagyatékokról, melyekre nézve kényszerhagyatéki eljárásnak volna helye.

A hivatalos értesülésnek mindenestre első helyen álló és legbővebb forrása a betétszerkesztő-bizottságok hagyatéki jegyzéke.

Lássuk mi ez ?

Az 1891. évi XVI. tcz. 14. §. és Utasítás 75. §-a értelmében egy rovatos jegyzék, melybe azok az elhalt telekkönyvi tulajdonosok vezetnek be, kiknek nevén álló ingatlanok tényleges birtoklás alapján a tényleges birtokos nevére át nem irhatók.

Czéja bizonyára az, hogy a régi eljárás kátyuiban elrekedt hagyatéki ügyek újból előkerüljenek és végre érdemben is elintéztessenek és mindama hagyatékok, melyekre nézve még az örökösödési eljárás sincs folyamatba téve, utnak indittassanak.

E jegyzékek az 1891. évi XVI. tcz. 14. §. 2. bekezdése szerint csak a helyszíni eljárás befejezte után terjeszthetők be a bírósághoz, pedig ha előbb beterjeszthetők volnának, vagy esetről-esetre jelentés tétethetnék, számos tényleges birtokosnak meg lenne könnyítve helyzete és a telekkönyvi hatóságok is előbb intézkedhetnének az ilyen hagyatéki ügyek soronküüli elintéztetése iránt.

Lássunk egy gyakorlati esetet.

1. A tényleges birtokos hat éve birtokban van, okirata nincs, a telekkönyvi tulajdonos elhalt, leszármazói nincsenek, hagyatéka nem tárgyalatott.

Miután nincs tíz éve tényleges birtoklás (még a jogelőd birtoklási idejét beszámítva sem), az 1886. évi XXIX. tcz. 18. §-a

nem alkalmazható. Az elhalt telekkönyvi tulajdonos örökösei ugyan készek javára beismerő nyilatkozatot tenni, de miután az idézett törvény 15. §-ának végső bekezdése szerint igazolva nincsenek és miután az 1889 : XXXVIII. tcz. 5. §. 2. bekezdésében irt vélelem — nem leszármozó örökösök lévén — rájuk nem alkalmazható : beleegyező nyilatkozatuk mit sem ér és a betétszerkesztő-bizottság ily esetben csak azt teheti, hogy az elhaltat bevezeti a hagyatéki jegyzékbe s a tényleges birtokos várhat addig, míg a hagyatéki bíróság megindítja az eljárást a hagyatéki jegyzék vétele után s az abból meritett hivatalos értesülés alapján.

Ha már most a tényleges birtokos bevárja a hagyatéki eljárás megindítását, az lesz a következmény, hogy ugy ő, mint az örökösök a közjegyző elébe idéztetnek hagyatéki tárgyalásra (1894. évi XVI. tcz. 70. §.), be kell várnia a hagyaték átadását, az átadó végzés jogerőre emelkedését, szóval czélját későn éri el tetemes költségébe is kerül.

Nézzünk egy másik esetet.

II. Az örökhagyó telekkönyvi tulajdonosnak törvényes örökösödésre hivatott leszármazói vannak tényleges birtokban, de miután az örökhagyó végrendeletet hagyott hátra (1899. évi XXXVIII. tcz. 6. §.), nem 10, de 32 évi tényleges birtoklás esetén sem vehetnek fel a betétszerkesztő-bizottságok a tényleg birtokban levő örökösök javára jegyzőkönyvet, csak a hagyatéki jegyzékbe vezethetik be őket.

Ha azonban a betétszerkesztő-bizottság még a helyszíni eljárás folyama alatt esetről esetre jelentést tenne az illetékes bíróságnak azon hagyatékokról, melyeket a tényleges birtoklás elvei szerint a tényleges birtokos nevére át nem irhat s így az illetékes bíróságnak a kényszerhagyatéki eljárásra azonnal alkalmat nyújtana, ha az ily természetű hagyatéki ügyek soronküüli letárgyalatnának — természetesen tekintet nélkül a tényleges birtoklásra — és átadatnának : az I. alatti esetben nem igazolt örökösökből könnyen igazolt örökösök lennének, kiknek beleegyezésével a tényleges birtokos az 1886. évi XXIX. tcz. 15. §-a alapján tulajdonjoga bejegyzését a helyszínen működő betétszerkesztő bizottság előtt kérelmezhetné s nem kellene a közjegyző székhelyére mennie hagyatéki tárgyalásra, hová az 1894. évi XVI. tcz. 70. §-a szerint a tényleges birtokos is megidézendő. A közjegyző előtt történő tárgyaláson nem is remélhető oly könnyen az örökösök beleegyezése, mert a közjegyzőnek nem állanak rendelkezésére

a földkönyvek, térképek, bizalmi férfiak, mint a betétszerkesztő-bizottságoknak, nem áll módjában szomszédolni az ingatlant, esetleg helyszini szemlét tartani s így az örökösök, kiknek csak egy helyrajzi szám, esetleg a dülő neve említettik, a kérdéses ingatlan ugyanazonosságáról meg sem győződhetnek.

Aki azonban tudja, hogy az ily utazás csak pusztába kiáltó szó, mert a nagyobb részt korlátolt földbirtokos nép meg sem érti, jegyzőhöz vagy ügyvédhez folyamodni a költségek miatt fázik; belátja, hogy szóbeli utasítás mit sem ér és hogy azonnali hivatalos beavatkozás vezet a legrövidebb uton célhoz.

A betétszerkesztő-bizottságok azonnal való hivatalos beavatkozása olykép történhetnék, hogy mindazokban az esetekben, melyekben valamely ingatlan elhalt telekkönyvi tulajdonos nevén és a tényleges birtoklás szabályai szerint sem ez örökös, sem a birtokos nevére át nem irható s így a hagyatéki jegyzékbe lenne bevezetendő; a betétszerkesztő-bizottságok köteleztessenek a hagyatéki eljárás megindítására hivatott bíróságnak azonna jelentést tenni, a járásbírók pedig köteleztessenek az ily természetű hagyatéki ügyeket soron kívül folyamatba tenni, letárgyalatni és átadni. Az eljárás még azzal is egyszerűsíthető volna, hogy a betétszerkesztő-bizottságok egyenesen a haláleset felvételére hivatott közegeknek írának át.

Oly helyeken, hol betétszerkesztési eljárás nincs folyamatban: az illetékes telekkönyvi hatóságok hivatalból gondoskodhatnának arról, hogy a még mindig elhalt személyek nevén álló ingatlanokra vonatkozólag az örökösödési eljárás folyamatba tétessék.

Tehetnék ezt a következőképen.

Az ugynevezett betűsoros névjegyzékekből, melyek községként elkülönítve az egy községben levő összes telekkönyvi tulajdonosokat alphabetice tartalmazzák (feltételezve, hogy pontosan vezetettek), hivatalból jegyzékek lennének készítenők csak három rovattal az alábbi minta szerint:

1.	2.	3.
Telekkönyvi tulajdonos neve (férje esetleg felesége megjelölésével)	Elhalálzásának ideje, helye (év, hó, nap)	Telekjegyző-könyveinek száma
Balogh Péter (nő: Nagy Annával)	Hajdu-Dorog 1883 aug. 12.	hajdu-dorogi 15. és 856. sz. tjkv.

Mindenekelőtt e jegyzék 1. és 3. rovatát a telekkönyvi hatóság töltené ki olyképen, hogy annak első rovatába az összes telekkönyvi tulajdonosokat betűrendben, a harmadik rovatba pedig telekjegyzőkönyvei számát bevezetné.

Egyszerű másolási munka a betűsoros névjegyzékekből.

Az így elkészült jegyzék kiküldendő a községi előjárósághoz, melynek további kötelessége lenne a jegyzék második rovatát kitölteni vagy üresen hagyni a szerint, amint a telekkönyvi tulajdonos meghalt vagy még életben van.

Az előjáróságok ezt rövid idő alatt és kevés fáradsággal megtehetik, mert többnyire a felek meghallgatása nélkül is tudomással bírnak a községbeli lakosok elhalálzásáról, s a miről nem bírnak tudomással, arra nézve az örökösöket igen könnyen meghallgathatják.

A második rovat kitöltése után az előjáróságok a jegyzéket terjesszék vissza a telekkönyvi hatósághoz, mely aztán hivatalból megkeresi a hagyatéki eljárás megindítására hivatott bíróságot az örökösödési eljárásnak folyamatba tétele iránt.

Ha pedig a községi előjáróságok nyomozásai a megbízhatóságnak elegendő garantiát nem nyújtanak, ez esetben a régen elhalt telekkönyvi tulajdonosok hivatalos nyomozását a telekkönyvi hatóságok vehetnék kezükbe olyképen, hogy egy bírói kiküldött a fentirt jegyzékkel sorba járná a községeket, hol a legöregebb községi lakosok, mint bizalmi férfiak és szükség esetén a községi előjáróság támogatásával pár napi helyszini tárgyalás után a községbeli összes elhalt telekkönyvi tulajdonosokat kinyomozná s a jegyzék rovatát kitöltve betérjesztené a telekkönyvi hatósághoz, mely közölné az illetékes hagyatéki bírósággal.

A felmerülhető költségek az országos betétszerkesztési alaptól előlegeztetnének s az örökösök vagy tényleges birtokosok utólag annak megtérítésére köteleztetnének.

Elenyésző csekély tehát a munka és költség azokkal az előnyökkel szemben, melyek ily eljárással elérhetőek lesznek, mert:

1. a hivatalból megindítandó hagyatékok egyszerre az egész országban folyamatba tétetnének és az 1894. évi XVI. tczikknek a telekkönyv rendbentartására irányuló intenciói teljesen érvényesülnének;

2. meg lenne könnyítve a betétszerkesztő-bizottságoknak feladata, mert nem lennének kénytelenítve sokszor bonyodalmas

hagyatéki tárgyalásokat tartani s így eljárásuk gyorsabban menne ;

3. nem kellene a betétszerkesztő-bizottságoknak az 1886. évi XXIX. tcz. 45. §-ában irt értesítéseket kibocsátaniok s ennek természetes következményekép az örökösök által beadható ellentmondások is megszűnnének s az ebből keletkezhető perek már csirájukban elfojtatnának s végül

4. telekkönyveinknek nem lenne többé valóságos kriptaszaga az abban levő sok elhalt miatt, ami által a telekkönyvi és tényleges állapot között oly kívánatos összhang létesítésének nagy célja óriási mérvben meg lesz közelítve.

Harmath Jenő
betétszerk. kir. albiró.

KÖZJEGYZŐK LAPJA

Szerkeszti SCHILLING RUDOLF, budapesti kir. közjegyző.

KIADJA A MAGYARORSZÁGI KIRÁLYI KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

Előfizetési ár: egész évre 5 frt, fél évre 3 frt.	Megjelenik havonként 2-szer	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Váci-körút 19.
---	---------------------------------------	--

TARTALOM: Félév után. *S. R.* — Codificatio. *S. R.* — Nyugdíjintézet IV. *S. R.* — Felelet Stépán László urnak. Irta: Dr. *Szily Ferencz*, budapesti kir. közjegyző-helyettes. — Néhány közérdekű szó az örökösödési törvény (1894. évi 16. t.-cz.) 117. §-ról. Irta: *Stépán László*.

Félév után.

Engedjék meg nekem a tisztelt kartársaim, hogy ebben a 13-ik számban elmondjam tapasztalataimat és gondolataimat ugy a multról, mint az előttem kiterjedő jövőre, természetesen a tapasztalat csak a multa érthető.

Beismerem, hogy kísérletem, a lapunk szerkesztésével hajótörést szenvedett, és levonom belőle a consequentiát, a mi nem lehet egyéb, mint hogy elhagyjam azt a helyet, a melynek elfoglalására önként vállalkoztam. Tehát mint szerkesztő beadom lemondásomat és erről egyidejűleg Elnökségünket értesitem, kérve, hogy új szerkesztőről gondoskodjék; a tisztelt olvasókat tehát csak addig terhelem még jelenlétemmel, míg az új szerkesztő be nem mutatkozik.

Okaim, melyek ez elhatározásra vezettek, a következők:

Ugy látom, hogy karunk nem tartja szükségesnek a szaklap fennállását, mihelyt pedig ez így van, a lapnak nincs létjogosultsága, és kár a fáradságért, a mi a forcirozással jár.

Ezt pedig abból látom, hogy az érdeklődés a lap szerkesztése iránt még a minimumon is alól áll. Kartársaim sem önálló vitát kezdeményező cikkeket nem irnak, sem a lapban felvetett kérdésekhez hozzá nem szólnak. Tehát nem találják érdemesnek azt, hogy a minket érintő kérdésekkel így általánosan és nyilvánosan foglalkozzanak.

Mindezekből pedig az következik, hogy rövid időn elfogy az